

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

SPANGET 5 A-C, KORINTH

FAABORG-MIDTFYN KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	06.11.2013
Besigtiget af:	Nanna Secher Larsen
Journalnummer:	2013-7.82.07/430-0001
Kommune:	Faaborg-Midtfyn Kommune
Adresse:	Spanget 5 A-C, 5600 Faaborg
Betegnelse:	Spanget 5 A-C, Korinth
Fredningsår:	1984.
Omfang:	<i>Beboelseshuset og udlængen (ca. 1800).</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Spanget 5 A-C ligger ud til landevejen i udkanten af Korinth. Ejendommen består af to parallelt beliggende bygninger: en beboelselænge og en udhuslænge.

Beboelselængen er en femten fag lang, énetages bygning, i rødt opstolpet og hvidkalket bindingsværk med hvidkalkede tav. Bygningens fodrem hviler på en lav sokkel af marksten og bygningen bærer et trekvartvalmet og let opskalket heltag med røde vingeteg. I rygningen sidder to store, hvidkalkede skorstene med sokkel og krave. Under tagudhænget er der en bred, gulmalet hovedgesims af træ, der følger sig om hjørnerne og som følger gavlens overkant. Gavlene har vandbrædder nederst. Dørene er nyere, med opsprossede ruder i øverste del, flere af dørene er termodøre. Vinduerne er nyere en- eller torammede vinduer med seks ruder i hver ramme. Enkelte vinduer er termovinduer. Vinduerne er gråmalede ligesom dørene. På alle sider af bygningen er der et bånd af pigsten langs soklen.

I det indre er beboelselængen indrettet til fire lejligheder, der alle har en traditionel grundplan med en gennemgående midterskillevæg, der opdeler lejlighederne i stue mod facaden og køkken og soveværelse mod bagsiden. Lejlighederne har nyere klinke- og brædegulve, der er både ældre og nyere fyldingsdøre lavet efter ældre forlæg og gerichter samt lofterne med synligt, inddækket bjælkelag med bræddeloft i mellem. Der er sat lister over bræddernes samlinger. Der er indvendig isolering og væggene er hvidmalede. Køkkenerne er snedkerudførte og bygget til huset. Loftetagen er uudnyttet.

Udhuslængen er ligeledes en femten fag lang, en etages bygning, i hvidkalket bindingsværk med hvidkalkede tav. Bygningens fodrem hviler på en sokkel af marksten og bygningen bærer et helvalmet stråtag med halmmønning og kragtræer. Dørene er nyere revledøre, foran hvilke der er nyere, traditionelt udførte trætrapper med

Udhuslængens mere enkle udformning.

gelænder. Vinduerne er nyere en- eller torammede vinduer med seks ruder i hver ramme. Vinduerne er gråmalede ligesom dørene.

Udhuslængen er inddelt i fire sektioner, en til hver lejlighed i beboelselængen. Disse er indrettet som opbevaring og vaskerum. Rummene har støbte gulve, hvidkalkede vægge, synligt bjælkelag med bræddeloft imellem.

— BYGNINGSHISTORIE

Spanget 5 A-C er sammen med Spanget 3 A-C opført som arbejderboliger til de arbejdere, der arbejdede ved de fabrikationsvirksomheder, blandt andet hørskæfteri og spinderi, som greve Johan Ludvig Reventlow etablerede efter igangsætningen af de store landboreformer i slutningen af 1700-tallet.

Beboelselængen var oprindeligt indrettet til otte etværelses lejligheder, hvortil der var adgang til igennem fælles forstuer bag hver af de fire døre, fordelt med en i hver gavl og en midtfor hver langside. Hver lejlighed havde eget ildsted. Udhuslængen var oprindelig opdelt i otte rum, ligesom der omkring anlægget har været en lille jordlod til hvert af lejemålene.

Lignende arbejderhuse blev bygget andre steder på Brahetrolleborg Gods i blandt andet i Mellemhaverne ved Hågerup, Nyløkke Huse og Reventlowsvej 5, hvoraf den sidste også er omfattet af fredning.

På ældre fotografier ses det, at vinduerne har været malet i en grøn nuance.

Ejendommen blev sammen med Spanget 3 A-C gennemgribende restaureret ved Arkitekt Jan Skovsende Hansen i 1986.

— KILDER

Kulturstyrelsen, Arkivmateriale.

Bygningshistorisk redegørelse, Jens Chr. Varming, 1984.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi knytter sig til bygningernes placering ved vejen, Spanget, der er en af de mindre indfaldsveje til Korinth. Hertil kommer, at Spanget 5 og naboejendommen Spanget 3 danner en helhed gennem den beslægtede udformning og den identiske materiale- og farveholdning. Endelig danner de små hækomkransede

Den nære beliggenhed mellem Spanget 5 og 3.

haver sammen med pigstensbelægningen en stemningsfuld ramme om beboelselængen.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi ved Spanget 5 A-C knytter sig til bygningens placering i Brahetrolleborgs omfattende godslandskab. Godslandskabet afspejler det arbejde som Baron Johan Ludvig Reventlow gjorde for at modernisere landbruget i slutningen af 1700-tallet. Som følge af 1700-tallets landboreformer, der blandt andet omfattede ophævelsen af stavnsbåndet, blev gårdene på Brahetrolleborg Gods udflyttet fra landsbyerne. Samtidig afskaffede Baron Johan Ludvig Reventlow hoveriet og ved moderniseringen af landbruget, blev der oprettet forskellige typer virksomheder og skoler, som et led i at beskæftige og uddanne landbefolkningen, herunder skole, seminarium, garveri, hørspinderi, savværk og teglværk. Bønderne fik de udflyttede gårde i arvefæste og samtidig blev gårde og huse navngivet på ny af Baronesse Sibylle og digteren Jens Baggesen. Disse tiltag afspejler sig stadig fysisk i Brahetrolleborgs Godslandskab, dels ved at mange navne er bevaret blandt andet Plovheld, Landlyst, Lundsryd og Nøjsomhed. Hertil kommer, at en del af de bevarede gårde, huse, skole- og industribygninger endnu findes bevaret i landskabet.

I bygningerne knytter den kulturhistoriske værdi sig til beboelselængens egnskarakteristiske træk i form af stråtag og tegltag med halmmønning og kragtræer samt det enkle, funktionsbetingede bindingsværk uden dekorativt fyldtømmer. Bygningernes indbyrdes hierarki kommer ligeledes til udtryk gennem deres udformning, hvor udhuset med stråtag, revledøre og enkelt, overkalket bindingsværk underordner sig beboelselængen, der fremstår som anlægget fornemmeste bygning med sit teglhængte tag og sin farvestrålende farvesætning. Den korte afstand mellem beboelselænge og udhuslænge har endvidere været praktisk i det daglige arbejde, hvor udhuslængen har rummet anlægget sekundære funktioner. Hertil kommer beboelselængens store skorstenspiber, hver med fire skorstensorer, der udad til viser, at denne bygning før i tiden har rummet otte små lejligheder, hvor ildstedet var den eneste kilde til varme og madlavning.

I det indre knytter den kulturhistoriske værdi sig til de bevarede dele af den ældre grundplan med en langsgående hovedskillevæg og tre tværskillevægge samt de to bevarede skorstenspiber i skillevæggenes kryds. Hertil kommer den uudnyttede tagetage.

Udlængens kulturhistoriske værdi knytter sig i det indre til de bevarede grundplaner, de uudnyttede tagetager samt de ældre

bygningsdele og -detaljer, herunder synlige bjælkelag og skillevægge i bindingsværk.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi ved Spanget 5 A-C knytter sig i det ydre til de to parallelle og fritliggende længer, der karakterises af det regelmæssige bindingsværk, beboelseslængens markante gesims og de store, ubrudte tagflader af strå og tegl, der fremhæver bygningernes anselige længde. Det enkle og solide udtryk fastholdes gennem den enkle materiale- og farveholdning. Endelig er de markante og velplacerede skorstenspiber et stærkt og karakterfuldt træk ved Spanget 5 A-C.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier ved Spanget 5 A-C knytter sig i det ydre til det samlede anlæg bestående af to parallelle, fritliggende længer, indrettet som bolig og udhus, længernes bindingsværkskonstruktion, det stråttækte tag med mønning og kragtræer, det teglhængte tag af røde vingetegl, de ubrudte tagflader og de store skorstenspiber med fire skorstensorer samt soklerne af marksten. Hertil kommer alle ældre detaljer samt den traditionelle materialeholdning.

I beboelseshusets indre knytter de bærende fredningsværdier sig til de bevarede dele af den ældre grundplan med stuer mod gaden og sekundære rum mod bagsiden. Hertil kommer alle ældre bygningsdele og -detaljer, herunder det synlige bjælkelag og fyldingsdøre samt den traditionelle materialeholdning.

I udlængens indre knytter de bærende fredningsværdier sig til de bevarede dele af den ældre grundplan, skillevæggene i bindingsværk, de kalkede vægge og bræddelofternes synlige bjælkelag samt den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Det anbefales at fjerne overdækningen over udgangsdøren i beboelseslængens vestlige gavl, da denne ikke passer til bygningens alder, arkitektur og traditionelle materialeholdning.